

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ УСТАНОВЧОЇ ВЛАДИ НАРОДУ

Досліджуються концептуальні підходи до визначення поняття «установча влада народу», висвітлюються історичне та лексичне значення даного терміну, виокремлюються основні ознаки даного поняття на підставі чого пропонується авторське визначення поняття «установча влада народу»

Ключові слова: установча влада народу, установча влада, народний суверенітет, безпосередня демократія, народовладдя.

Янчук А. А. Актуальные вопросы определения понятия учредительной власти народа

Исследуются концептуальные подходы к определению понятия «учредительная власть народа», освещаются историческое и лексическое значение данного термина, выделяются основные признаки данного понятия, на основании чего предлагается авторское определение понятия «учредительная власть народа».

Ключевые слова: учредительная власть народа, учредительная власть, народный суверенитет, непосредственная демократия, народовластие.

Yanchuk Artem. Current issue definition of constituent power of the people

The article examines the conceptual approaches to the definition of «constituent power of the people», highlights the historical and lexical meaning of the term, distinguishes main features of this concept. Author proposes a definition of «constituent power of the people».

Keywords: constitutive power of the people, constituent power, people's sovereignty, direct democracy, government by the people.

Безпосереднє здійснення влади народом характеризується наявністю послідовних, взаємообумовлених, врегульованих матеріальними і процесуальними конституційно-правовими нормами, видами діяльності народу. Саме тому дослідження видів, що направлені на безпосередню реалізацію належної народу влади є досить актуальним з точки зору вивчення правової природи безпосереднього народовладдя.

Надзвичайно важливим видом діяльності народу, спрямованим на безпосереднє здійснення належної йому влади є установча діяльність народу. Здійснюючи установчу діяльність народ реалізує належну йому установчу владу, встановлює основні засади тих чи інших відносин, визначає форми державного правління чи територіального устрою, вирішує в якій державі хоче жити та з якими народами перебувати в одній державі тощо.

З огляду на зазначене впливає закономірне питання – а що ж саме необхідно розуміти під установчою владою народу? На актуальності даного питання повсякчас наголошують українські дослідники, стверджуючи, що ключовою проблемою розвитку вітчизняного конституціоналізму є формування науково обґрунтованої концепції установчої влади українського народу¹.

Дослідженню питань установчої влади народу присвячували свої праці такі дослідники як Ю.Г. Барабаш, О.В. Батанов, О.Л. Копиленко, В.Ф. Коток, В.В.Копейчиков, В.В. Кравченко, В.В. Комарова, М.В. Оніщук, В.Ф. Погорілко, О.В. Прієшкіна, І.Д. Сліденко, Л. Тельєн, О.Ю. Тодика, Р.Г. Гезей, Т.І. Кронін, Л. ЛеДюк, О.Г. Мурашин, Д. Хеллоуелл, В.Л. Федоренко, В.Є. Чиркін, В.М. Шаповал, Л.М. Шипілов, О.І. Ющик та ряд інших вчених.

Установча влада народу, як впливає з контексту частини другої статті 5 Конституції України може здійснюватися безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. В межах же даної статті ми будемо досліджувати тільки безпосередню установчу владу народу, адже питання щодо можливості здійснення органами державної влади та органами місцевого самоврядування установчої влади від імені народу вбачається вельми суперечливою, про що буде зазначено нижче.

Переважає більшість джерел установчу діяльність народу досліджує з точки зору визначення поняття «установчої влади», «здійснення установчої влади». Ми ж дані терміни в межах статті будемо використовувати як синоніми, вживаючи також і термін «установча діяльність народу», адже здійснюючи будь-який з видів діяльності, направлений на безпосередню реалізації належної йому влади, народ буде діяти владно, імперативно, а, отже, реалізуючи будь-який з видів діяльності, направлений на реалізацію належної йому влади, народ по суті буде здійснювати відповідну владу безпосеред-

ньо, тобто будь-якому з видів діяльності народу щодо безпосередньої реалізації належної йому влади, здебільшого, може кореспондувати якась з форм влади – контрольна, установча тощо.

При цьому різні автори, вживаючи різну термінологію, часто вкладають у неї і різний зміст, що пов'язано, в першу чергу, з відсутністю визначення відповідного поняття у Конституції України та діючому законодавстві.

Установча влада в контексті здійснення її народом уже стала предметом дослідження знаних українських конституціоналістів. Так, зокрема, Ю. Барабаш вивчаючи дану проблематику, зазначає, що установча влада Українського народу як конституційний феномен лише набуває своїх чітких рис².

На думку М. Савчина, установча влада — це правовий порядок реалізації суверенної влади народу України визначати та змінювати конституційний лад шляхом поєднання засобів безпосередньої та представницької демократії³. А Ю. Мірошніченко вважає, що установча влада Українського народу — це сукупність природних та закріплених Конституцією України виключних прав народу, наслідком реалізації яких є утворення власної держави з визначенням її території та конституційного ладу, а також періодичне переобрання вищого представницького органу і глави держави⁴.

Поняття установчої влади народу та форми її реалізації стали також і предметом вивчення українського вченого О.І. Ющика, який зазначає, що установча влада в сучасному суспільстві – один із видів суспільно-політичної влади, поряд з такими її видами, як законодавча, контрольна, судова тощо, котрі належать народу й здійснюються народом як єдина влада народу (народовладдя) безпосередньо та через органи державної влади й органи місцевого самоврядування, як зазначено у ст. 5 Конституції України⁵.

Таким чином, як ми бачимо, практично всі наведені визначення опосередковують установчу владу з можливістю її здійснення як безпосередньо народом, так і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. А деякі автори навіть намагалися дослідити функції парламенту та установчу владу народу з точки зору їх взаємодії⁶. Домінування зазначеного підходу, його панування в конституційній правосвідомості, доктрині та практиці, дозволяє окремим дослідникам навіть стверджувати про те, що виконання

єдиним органом законодавчої влади України деяких повноважень Українського народу, які є частиною змісту установчої влади, не перетворює Верховну Раду України в «орган» установчої влади⁷.

Однак, у даному питанні конституційно-науковий простір України не є однорідним. Так, наприклад, Т. Стецьків вважає, що за своїм змістом установча влада – це первинна влада, що належить безпосередньо установчому суб'єкту. Колись таким суб'єктом вважалися боги, що диктували посвяченим норми вічного Закону; потім роль такого суб'єкту узурпували монархи, що своєю милістю дарували закони своєму народу. Сьогодні ніхто не наслідиться підважувати думку, що таким сувереном є народ, який реалізує свій суверенітет як безпосередньо, так і через певні інституції, в тому числі виборні⁸. При цьому, Т. Стецьків зазначив, що Парламент є одним із елементів системи влади. І якщо він – парламент – приймає акт установчого характеру, тобто Конституцію, то це створює базову нерівноцінність вищих суб'єктів владних повноважень. А це означає певне узалежнення усіх інших інститутів влади від суб'єктивної волі того, хто приймає рішення, тобто парламенту⁹.

Пов'язана дана проблема з тим, що правова природа, роль конституцій у житті держави стала відігравати ключову юридичну і політичну роль, що й зумовило теоретичне обґрунтування необхідності прийняття конституції саме установчою, а не будь-якою іншою владою.

На сьогоднішній день наука навіть виробила теорію установчої влади, під якою сучасна юридична доктрина розуміє вчення, за яким конституція як основний закон держави визнається актом первинної (установчої) влади, що безпосередньо належить народові. Виникнення цієї теорії було зумовлене поширенням у 18 столітті концепції народного суверенітету та ідеї суспільного договору. Теорія концептуально сформульована в 1789 Е.Ж. Сьєєсом, який першим ужив відповідний термін. Він стверджував, що конституція є актом установчої влади. В тому самому 18 столітті спочатку було задекларовано, що зміни до конституції як основного закону можуть бути внесені лише за згодою усіх громадян (ідея суспільного договору)¹⁰.

Отже, сучасна наукова доктрина прямо пов'язує поняття «конституція» та «установча влада», вбачаючи діяльність останньої переважно у прийнятті чи ухваленні конституції. Через це, питання

щодо можливості здійснення установчої влади парламентом стоїть доволі гостро. Особливо в контексті прийняття, розробки та ухвалення конституцій та інших рішень установчого характеру.

Для розв'язання та теоретичного обґрунтування даного питання – щодо меж здійснення іншими порівняно з народом суб'єктами владних повноважень функцій щодо прийняття, розробки та ухвалення конституцій (а інколи і прийняття інших рішень установчого характеру) доктрина конституційного права вводить в науковий обіг та теоретично обґрунтовує поняття «конституанта». Так, юридична енциклопедія визначає конституанту (франц. *Constituante*, букв. установча – складова назви *Asamblee nationale constituante* – Національні установчі збори) як загальнонаціональний колегіальний представницький орган держави, спеціально утворюваний для розробки і прийняття конституції. У різних країнах конституанта має різні назви – власне установчі збори, конституційні збори (асамблея, конгрес, конвент), великі народні збори тощо. Нині прийняття основного закону конституантою як спеціальним представницьким органом є звичайною, хоч і не загальною практикою. З мотивів прагматизму нерідко застосовується прийняття конституцій парламентом¹¹.

Виходячи із зазначеного, на нашу думку, парламент або інший орган державної влади при здійсненні окремих дій, спрямованих на реалізацію належної народу установчої влади буде конституантою, а відповідно, швидше за все, здійснюватиме конституантну, аніж установчу діяльність.

Деякі ж автори розв'язують проблему даного співвідношення через пояснення дворівневості феномену установчої влади, що й впливає на існування відповідних конституант, зазначаючи, що установча влада – це форма для створення і творення конституції. Установчі збори, конституційний конвент, конституційна асамблея, врешті-решт – конституанта – все це форми первинного встановлення конституції. Вторинна установча влада – творить конституцію, тобто змінює її. За логікою демократії це може бути або парламент, або конституанта, або народ через відповідні організаційні форми (референдум тощо)¹².

Зазначений підхід до розуміння установчої влади, практика і аналіз чинної Конституції України дозволив Сліденку І.Д. зробити

висновок, що Верховна Рада узурпувала владу щодо зміни Конституції. Парламент, на його думку, за жодних умов не може бути ані єдиним, ані навіть основним суб'єктом установчої влади, оскільки це явно суперечить принципу належності влади народу, а установча влада – першоджерело влади і конституції¹³.

Ми ж не будемо детально зупинятися на дослідженні питання щодо можливості здійснення органами державної влади установчої влади народу, адже це не є предметом нашого дослідження, а зосередимось безпосередньо на вивченні самого поняття установчої влади народу.

Як уже зазначалося, термін та зміст установчої влади напряму пов'язаний з поняттям «конституція», а, можливо і прямо походить від нього, адже конституція з латинського *constitutio* – устрій, установлення¹⁴.

Термін установча влада перекладається з англійської мови як «*constituent power*», що свідчить про спільний корінь слів конституція та установча влада, а, отже, і про можливе походження даного терміну з поняття конституція, виділення з нього.

При цьому, даний термін має і певне вітчизняне історичне коріння. Так, поняття «устав», «уставне письмо», «урочисте письмо» почалося вживатися на наших теренах, як почерк давніх грецьких та слов'янських рукописів¹⁵. Згодом, у Київській Русі, Великому князівстві Литовському, Московському царстві, а згодом і в Російській імперії термін «устав», «устава» вживався в значенні закон, звід правил тощо (наприклад, Устав князя Ярослава)¹⁶. Таке лексичне, етимологічне та історичне значення даного терміну на українських землях означає, що воно могло лягти в основу використання терміну «установча влада народу», адже Устав передбачав здебільшого зводи законів князя, який на той час був абсолютним сувереном, володарем влади в державі, повним та непохитним авторитетом у суспільстві та здійснював належну йому владу переважно самостійно, одноособово.

Таким чином, історично поняття установчої влади народу увібрало в себе значення чогось вищого, важливого, установлюючого, неподільного, встановленого вищим володарем.

Для більш детального дослідження поняття установчої влади народу, на нашу думку, необхідно звернутися до розуміння поняття «установча, установчий», надати йому визначення.

Так, словник термінів і понять Законотворчої діяльності під поняттям установчої влади розуміє незалежну та самостійну публічну владу, яка займає місце в поділі влад поряд із законодавчою, виконавчою та судовою. Змістом установчої влади є повноваження з прийняття або внесення істотних змін до конституції держави¹⁷.

Великий тлумачний словник сучасної української мови під поняттям «встановлювати, установляти, установлювати, установити» розуміє ставити, поміщати десь що-небудь певним чином, підготовляючи до використання; споруджувати що-небудь на певному місці; взагалі ставити зручно, надійно; організовувати, здійснювати, налагоджувати; визначати, розпізнавати за певними ознаками; відкривати або стверджувати що-небудь, довівши, обґрунтувавши; створюючи, утверджувати, узаконювати що-небудь; вводити в дію, визначати що-небудь якимись заходами¹⁸.

Отже, установча діяльність – це та діяльність, яка передбачає заснування, створення чогось уповноваженим суб'єктом – засновником. В тлумачному словнику Ожегова С.І. і Шведової Н. Ю. заснувати означає заснувати, створити¹⁹, а засновник визначається як той, хто щось засновує, заснував що-небудь²⁰ тощо.

Таким чином, здійснення установчої влади народу передбачає в першу чергу заснування, створення чогось нового або істотно зміненого, вдосконаленого. А творцем цього, засновником може і має бути тільки народ. Зазначене дозволяє виділити такі ознаки установчої влади народу як самостійність та засновництво чогось нового або істотно зміненого (вдосконаленого).

Отже, лексичний та історичний аналіз терміну «установча», «установчий» дозволяє в загальному визначити поняття установчої влади народу, як спеціальної діяльності народу що має важливе значення, самостійний та засновницький характер і здійснюється вищим суб'єктом в ієрархічній системі владарювання – народом.

Проте, крім ознак установчої влади народу, які можна виявити в результаті історичного та лексичного аналізу даного терміну, необхідно також звернути увагу на певні ознаки установчої влади народу, які можна виокремити в результаті аналізу правових позицій Конституційного Суду України, який неодноразово вдавався до конституціоналізації або ж консервації конституційних положень про народовладдя, форми безпосередньої демократії, безпосереднє здій-

снення влади народом, а в окремих випадках, прямо вказував на установчий характер тієї чи іншої діяльності народу.

Рішення Конституційного Суду України, на жаль, не дають відповіді на питання, що ж саме розуміється під установчою владою народу. Однак аналіз даних рішень та правових позицій Суду, дозволяють, як уже зазначалося, виділити певні ознаки такої влади, зокрема:

– ознаки первинності, невідчужуваності та єдності установчої влади впливають з абзацу першого пункту 1 резолютивної частини Рішення від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005²¹;

– важливою ознакою установчої діяльності народу є можливість встановлення та зміни конституційного ладу, що впливає з абзацу другого пункту 2 резолютивної частини Рішення від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005²². А в пункті 1 Рішення від 16 квітня 2008 року № 6-рп/2008²³ Конституційний Суд України також передбачає спосіб безпосередньої діяльності народу щодо визначення основ конституційного ладу – шляхом прийняття Конституції України у порядку, який має бути визначений Конституцією і законами України;

– визначеність видів установчої діяльності як одна з ознак установчої влади народу впливає з абзацу третього пункту 4.2 мотивувальної частини Рішення від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005²⁴, в якому Конституційний Суд України виходячи з аналізу норм чинної Конституції визначив види установчої діяльності народу щодо реалізації належної йому влади;

– у абзаці другому пункту 1 резолютивної частини Рішення від 5 жовтня 2005 року опосередковується така важлива ознака установчої влади народу, як обов'язковість наслідків, результатів такої діяльності²⁵;

– ознака виключності установчої влади народу та її належності тільки народу впливає з абзацу третього пункту 4 мотивувальної частини Рішення від 16 квітня 2008 року № 6-рп/2008²⁶;

– ознаки первинності та домінування установчої влади народу над іншими формами публічної влади органів державної влади та органів місцевого самоврядування впливають з абзаців другого, третього пункту 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 3 жовтня 1997 року № 4-зп/1997²⁷.

Крім наведеного, необхідно звернути увагу на те, що установча влада народу може виходити за межі реалізації результатів такої діяльності в межах держави, а, отже, в окремих випадках мати позадержавний механізм реалізації. Відбуватися це може, наприклад, тоді, коли народ у мирний або інший спосіб демонструє свою волю щодо бажання приєднатися до іншого народу, держави, створити абсолютно іншу державу, тощо.

Яскравим прикладом такої діяльності є проведення 1 грудня 1991 року всеукраїнського референдуму²⁸ на якому вирішувалося питання про підтвердження Акту проголошення незалежності України²⁹. Його результати були більш ніж переконливими – 90, 3 відсотка громадян Української РСР підтвердили чинність Акту проголошення незалежності України, що стало юридичним оформленням, легітимацією створення нової держави.

З зазначеного випливає, що результати установчої влади народу можуть втілюватися через санкціонування їх державою, або виходити за встановлені державою інституційні межі і реалізовуватися шляхом створення нової держави або приєднання до вже існуючої, делегування частини свого суверенітету іншим народам, державним або наддержавним утворенням тощо.

Виходячи з наведеного вище, лексичного та історичного аналізу терміну «установча влада народу», наукової літератури, правових позицій Конституційного Суду України, можна виділити наступні ознаки установчої влади народу: є виключним правом народу; має самостійний характер; має засновницький характер; має первинний та невідчужуваний характер; має обов'язковий, владний характер; характеризується єдністю визначальних елементів такої діяльності; характеризується повнотою такої діяльності; носить первинний та домінуючий характер по відношенню до діяльності органів публічної влади; є безпосереднім втіленням та реалізацією народного суверенітету; полягає у виключному праві визначати і змінювати конституційний лад в Україні; результати установчої діяльності народу можуть втілюватися через санкціонування їх державою або виходити за встановлені державою інституційні межі; втілюється у певних видах установчої діяльності, за допомогою якої народ визначає і змінює конституційний лад шляхом прийняття Конституції України, ухвалення і затвердження відповідних рішень, законів

(інших правових актів) і формування органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні; порядок здійснення установчої діяльності народом визначається Конституцією і законами України.

Підсумовуючи зазначене, та виходячи з наведених вище ознак, поняття «установча влада народу» необхідно визначати як виключне право народу на здійснення владної, самостійної діяльності, що має засновницький, первинний, обов'язковий та невідчужуваний характер, опосередковується повнотою та єдністю визначальних елементів такої діяльності та полягає в виключному праві прийняття найважливіших для існування народу та держави рішень, визначення і зміни конституційного ладу в Україні шляхом прийняття Конституції України, ухвалення і затвердження законів (інших правових актів), формування органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні або прийняття рішень, реалізація результатів яких виходить за встановлені державою інституційні межі.

1. *Максакова Р.* Ідея установчої влади народу в Декларації про державний суверенітет та Конституції України: проблеми співвідношення. URL: <http://www.viche.info/journal/2189/>. 2. *Барабаш Ю. Г.* Установча влада українського народу як конституційний феномен // *Право України*. 2009. № 11. С. 73-79. 3. *Савчин М.В.* Конституційний лад і Конституція : проблема співвідношення установчої та інституційної демократії // *Держава і право*. 2005. № 28. С. 226. 4. *Мірошниченко Ю.Р.* Установча влада Українського народу: сутність, зміст, проблеми та перспективи. URL: <http://www.miroshnychenko.ua>. 5. *Юцик О.І.* Конституційно-правові проблеми установчої влади в Україні. URL: <http://www.viche.info/journal/1778/>. 6. *Снігур І. Й.* Установча влада народу та установча функція парламенту (окремі аспекти взаємодії) // *Юридична наука*. 2011. № 1. С. 54–57. 7. *Мірошниченко Ю.Р.* Цит. праця. 8. *Стецьків Т.* Первородний гріх української конституції. URL: <http://zgroup.com.ua/article.php?articleid=2264>. 9. Там само. 10. *Юридична енциклопедія*: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ: “Укр. енцикл.”, 1998. Т. 6: Т–Я. 2004. С. 230. 11. *Юридична енциклопедія*: в 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ: “Укр. енцикл.”, 2001. Т.3: К–М. 2001. С. 272-273. 12. *Сліденко І.Д.* Феноменологія конституційного контролю. Генеза, природа і позиціонування в контексті аксіологічних, епістемологічних, праксіологічних, синергетичних аспектів: монографія. Київ: Істина, 2010. С. 333-334. 13. Там само. С. 334. 14. *Юридична енциклопедія*: в 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ: “Укр. енцикл.”, 2001. Т.3: К–М. 2001. С. 272-273. 15. *Українська радянська енциклопедія*. Т. 11, книга перша. Київ, Головна редакція Української радянської енциклопедії, 1984.

С. 510. **16.** *Юридична* енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ: “Укр. енцикл.”, 1998. Т. 6: Т–Я. 2004. С. 226. **17.** *Законотворча* діяльність: Словник термінів і понять / за ред. акад. НАН України В.М. Литвина. Київ: Парламентське вид-во, 2004. 327. **18.** *Великий* тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2003. С. 1305. **19.** *Ожегов С.И., Шведова Н.Ю.* Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений / Российская академия наук. Институт русского языка им. В.В. Виноградова. Москва: Азбуковник, 1998. С. 846. **20.** Там же. С. 846. **21.** *Рішення* Конституційного Суду від 05.10.2005, № 6-рп/2005 “У справі за конституційним поданням 60 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини першої статті 103 Конституції України в контексті положень її статей 5, 156 та за конституційним зверненням громадян Галайчука Вадима Сергійовича, Подгорної Вікторії Валентинівни, Кислої Тетяни Володимирівни про офіційне тлумачення положень частин другої, третьої, четвертої статті 5 Конституції України (справа про здійснення влади народом) // Офіційний вісник України. 2005. № 41. Ст. 2605. **22.** Там само. **23.** *Рішення* Конституційного Суду від 16.04.2008, № 6-рп/2008 “У справі за конституційними поданнями Президента України про офіційне тлумачення положень частин другої, третьої статті 5, статті 69, частини другої статті 72, статті 74, частини другої статті 94, частини першої статті 156 Конституції України (справа про прийняття Конституції та законів України на референдумі // Офіційний вісник України, 2008, № 32, ст. 1056. **24.** *Рішення* Конституційного Суду від 05.10.2005, № 6-рп/2005 “У справі за конституційним поданням 60 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини першої статті 103 Конституції України в контексті положень її статей 5, 156 та за конституційним зверненням громадян Галайчука Вадима Сергійовича, Подгорної Вікторії Валентинівни, Кислої Тетяни Володимирівни про офіційне тлумачення положень частин другої, третьої, четвертої статті 5 Конституції України (справа про здійснення влади народом) // Офіційний вісник України. 2005. № 41. Ст. 2605. **25.** Там само. **26.** *Рішення* Конституційного Суду від 16.04.2008, № 6-рп/2008 “У справі за конституційними поданнями Президента України про офіційне тлумачення положень частин другої, третьої статті 5, статті 69, частини другої статті 72, статті 74, частини другої статті 94, частини першої статті 156 Конституції України (справа про прийняття Конституції та законів України на референдумі // Офіційний вісник України, 2008, № 32, ст. 1056. **27.** *Рішення* Конституційного Суду у справі за конституційним зверненням Барабаша Олександра Леонідовича щодо офіційного тлумачення частини п'ятої статті 94 та статті 160 Конституції України (справа про набуття чинності Конституцією України) від 3 жовтня 1997 року № 4-зп/1997 // Офіційний вісник України. 1997. № 42. С. 59. **28.** *Про проведення* всеукраїнського референдуму в питанні про проголошення незалежності України : Постанова Верховної Ради України від 11 жовтня 1991 року № 1660-XII // ВВР України. 1991. № 48. Ст. 663. **29.** *Про проголошення* незалежності

України: Постанова Верховної Ради Української РСР від 24 серпня 1991 року № 1427-XII // ВВР України. 1991. № 38. Ст. 502.

***Yanchuk Artem.* Current issue definition of constituent power of the people** **Summary**

The article examines the conceptual approaches to the definition of «constituent power of the people», highlights the historical and lexical meaning of the term, distinguishes main features of this concept. One of the most important activities of people aimed at direct implementation of power is constituent activity of the people. In carrying out the constituent activity, the people realize the constituent power that belongs to him, establish the basic principles of these or those relations, determine the forms of state government or territorial organization, decide in what state to live and with what nations to be in one state etc. The constituent power of the people, as follows from the context of part two of Article 5 of the Constitution of Ukraine, can be exercised directly and through state authorities and local self-government bodies. Proceeding from the lexical and historical analysis of the term «constituent power of the people», scientific literature, legal positions of the Constitutional Court of Ukraine, we can distinguish the following characteristic features of the constituent power of the people: it is the exclusive right of the people; it has an independent character; has a constituent character; has a primary and inalienable character; has an obligatory, authoritative character; characterized by the unity of the defining elements of such activities; characterized by the completeness of such activities; is primary and dominant in relation to the activities of public authorities; is the direct embodiment and realization of people's sovereignty; is the exclusive right to determine and change the constitutional order in Ukraine; the results of the constituent activity of the people can be implemented through authorization by the state or go beyond the state institutional framework established by the state; is embodied in certain types of constituent activity with the help of which the people determine and change the constitutional system by adopting the Constitution of Ukraine, adopting and approving the relevant decisions, laws (other legal acts) and the formation of state authorities and local self-government bodies in Ukraine; the procedure for the implementation of the constituent activity of the people is determined by the Constitution and laws of Ukraine. Thus, the concept of «constituent power of the people» must be defined as the exclusive right of the people to exercise power, independent activity, has a constituent, primary, binding and inalienable character, is mediated by the completeness and unity of the defining elements of such activity and is the exclusive right to adopt decisions crucial for the existence of the people and the state, the definition and amendment of the constitutional order in Ukraine through the adoption of the Constitution of Ukraine, the adoption and approval of laws (other legal acts), the formation of public authorities and local government in Ukraine or decision-making, the implementation of which goes beyond the state institutional framework.